

Κλείνουν τις επιχειρήσεις τους και γίνονται μισθωτοί

Από αφεντικά... υπάλληλοι

■ Προς εξαφάνιση... οι οικογενειακές και ατομικές επιχειρήσεις στο νησί, σύμφωνα με έρευνα του Περιφερειακού Μηχανισμού Παρακολούθησης της Αγοράς στην Κρήτη που παρουσιάστηκε στο "Ελεύθερο Σημείο"

kosmadakis@neakriti.gr

Ρεπορτάζ
Νίκος Κοσμαδάκης

Μια συνέντευξη εφ' όλης της ύλης από ανθρώπους εγνωσμένου επιστημονικού κύρους έλαβε χώρα στην εκπομπή "Ελεύθερο Σημείο", με φόντο την εργασιακή κατάσταση που επικρατεί και σε επίπεδο Κρήτης και σε επίπεδο Ελλάδας, ενώ αναδείχθηκε μέσα από ευρήματα μια νέα τάση που παγιώνεται από το 2016 στην Κρήτη από τον καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης Νίκο Παπαδάκη, που "τρέχει" τις έρευνες του Περιφερειακού Μηχανισμού Παρακολούθησης της Αγοράς στην Κρήτη.

Οικογενειακές επιχειρήσεις που στηρίζονται σε ένα πρόσωπο τείνουν να αφανίζονται και τα άτομα που απασχολούνται μεταπίπτουν σε καθεστώς μισθωτής εργασίας και ορισμένες φορές στην ανεργία.

Την ίδια στιγμή, αίσθηση προκάλεσε η δήλωση του καθηγητή Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Μανόλη Σπυριδάκη, πως οι εργοδότες δεν επιλέγουν εργαζομένους με βάση τα προσόντα και τις δεξιότητες, αλλά με βάση το πόσο καλά παιδιά είναι.

Την Πέμπτη το βράδυ, ο δημοσιογράφος και παρουσιαστής της εκπομπής "Ελεύθερο Σημείο", Λευτέρης Συμβουλάκης, ανέδειξε το εργασιακό τοπίο στη βάση των ευρημάτων του Περιφερειακού Μηχανισμού της Αγοράς Εργασίας. Τα ευρήματα ήταν εξόχως ενδιαφέροντα, με καλεσμένους στο πλατό της εκπομπής τον καθηγητή του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Νίκο Παπαδάκη και τον διδάσκοντα του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης κ. Στυλιανό Τζαγκαράκη. Το "παρών" έδωσαν στην εκπομπή ο καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και ο πρώην πρόεδρος και καθηγητής Μαθηματικών, κ. Μιχάλης Ταρουδάκης.

Η εκπομπή ανέδειξε μια σημαντική τάση που παγιώνεται χρόνο με τον χρόνο. Ειδικότερα, παγιώνεται η τάση αφανισμού των οικογενειακών-ατομικών επιχειρήσεων. Οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις, ένεκα των επαναλαμβανόμενων κρίσεων, π.χ. οικονομικής, υγειο-

Οι κύριοι Νίκος Παπαδάκης και Στυλιανός Τζαγκαράκης στο στούντιο της εκπομπής "Ελεύθερο Σημείο" με τον Λευτέρη Συμβουλάκη.

νομικής και πληθωριστικής, δοκιμάζονται, με τους ιδιοκτήτες να βάζουν "λουκέτα" και οι ίδιοι από εργοδότες να μπαίνουν σε καθεστώς μισθωτής εργασίας, δηλαδή σε σχέση εξαρτημένης εργασίας. Μάλιστα, πολλοί εξ αυτών υποκρύπτουν σε καθεστώς ανεργίας - ένα φαινόμενο έντονο εδώ στην Κρήτη.

Οκ. Παπαδάκης υποστήριξε πως, «στα εύκολα και στα δύσκολα χρόνια, το μεγαλύτερο πρόβλημα το έχουν οι ατομικές επιχειρήσεις και πιο συγκεκριμένα οι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις. Υπάρχει μια παγιωμένη τάση μετακίνησης από την επιχειρηματικότητα προς τη μισθωτή εργασία. Η τάση είναι από

το 2016, οπότε άνθρωποι που είχαν μια οικογενειακή-ατομική μετέβησαν σε καθεστώς μισθωτής εργασίας και μερικοί εξ αυτών υπέπεσαν σε καθεστώς ανεργίας. Στην Κρήτη είναι εντυπωσιακή η τάση μετασχηματισμού της αγοράς εργασίας. Έχουμε απομείωση της επιχειρηματικότητας και μετάβαση σε καθεστώς υπαλληλικής σχέσης. Το τοπίο είναι εντελώς εξαρθρωμένο».

Ο Περιφερειακός Μηχανισμός της Αγοράς Εργασίας, μεταξύ άλλων, κατέδειξε την οικονομική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει το εργασιακό προσωπικό αλλά και οι ίδιες επιχειρήσεις. Όπως ανέφερε ο κ. Παπαδάκης, το

2020 ήταν η χρονιά της πανδημίας, με την εργασιακή επισφάλεια να αυξάνεται δραματικά σε επίπεδο εργασιακού προσωπικού.

«Υπάρχει βελτίωση της δυνατότητας του εργατικού δυναμικού να μπορεί να αντεπεξέρχεται τώρα στις υποχρεώσεις του. Το 2020, όμως, αυξήθηκε η επισφάλεια, δηλαδή η αβεβαιότητα στο να αντεπεξέλθω και η απόλυτη αδυναμία στο να αντεπεξέλθω. Τα πράγματα πήγαιναν σχετικά καλά, αλλά η πανδημία άλλαξε την οικονομική κατάσταση του εργατικού δυναμικού», είπε.

Ο κ. Παπαδάκης, μεταξύ άλλων, ανέφερε πως τα επιδόματα έπαιξαν καθο-

ριστικό ρόλο στην ανάσχεση της πανδημίας, η οποία σε σύντομο χρονικό διάστημα απέκτησε οικονομικά χαρακτηριστικά.

Τι συνέβη, όμως, στις επιχειρήσεις; Οι επιχειρήσεις είναι εκείνες που τροφοδοτούν με χρήμα τους εργαζομένους. Η επισφάλεια διπλασιάστηκε, με την ανάκαμψη να φτάνει ένα χρόνο αργότερα, όταν η οικονομία ξεκίνησε να λειτουργεί με ρυθμό κανονικό και σταδιακά.

«Στις επιχειρήσεις τα πράγματα ήταν χειρότερα. Την περίοδο 2019-2020 διπλασιάστηκε ο δείκτης επισφάλειας για να απομειωθεί πάλι το 2021, οπότε έχουμε επανεκκίνηση της οικονομίας και καλή τουριστική περίοδο», είπε.

Μειωμένα εισοδήματα

Μεταξύ άλλων, ο κ. Παπαδάκης ανέφερε πως «το 50% του εργατικού δυναμικού δηλώνει πως το 2020-2021 έχει μειωθεί το εισόδημά του σε σχέση με την πρότερη κατάσταση. Όπως, επίσης, ότι έχει πέσει το 2021 το ποσοστό των επιχειρήσεων που δυσκολεύονταν να ανταποκριθούν κατά 19%».

Ιδιαίτερη αναφορά έγινε για τους εργαζομένους του τουρισμού, και πιο συγκεκριμένα για τους ξενοδοχοϋπάλληλους, οι οποίοι αποχώρησαν από τις ξενοδοχειακές μονάδες το 2020 με σκοπό να βρουν μια άλλη μορφή απασχόλησης.

«Το 2020 έχουμε καθίζηση της ασφάλειας και διπλασιασμό της επισφάλειας. Ενεργά στους εργαζομένους του τουρισμού και με μια σειρά παραγόντων όπως αναντιστοιχία δεξιοτήτων, που τους ώθησε να αναζητήσουν πιο "κανονικές" μορφές απασχόλησης, και αυτό εν μέρει δικαιολογεί το γεγονός της απουσίας εργαζομένων του τουρισμού», είπε ο κ. Παπαδάκης, ενώ συνέχισε: «Ενα μέρος της αγοράς εργασίας της Κρήτης είναι απολύτως συνδεδεμένο με την εποχική απασχόληση, όπου το 2021 είχαμε πλήρη ανάκαμψη. Ουσιαστικά υπήρξε αποκατάσταση της εποχικής απασχόλησης, η οποία πια παίρνει μπροστά, βελτιώνει τους δείκτες απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και απομειώνει την ανεργία. Η εποχική όμως απασχόληση είναι μια μορφή επισφαλούς εργασίας».

Παρέμβαση έκανε και ο πρώην πρόεδρος του Πανεπιστημίου Κρήτης Μιχάλης Ταρουδάκης, με τον ίδιο να επισημαίνει: «Η επισφάλεια παραμένει. Δεν υπάρχει απομείωση της επισφάλειας. Τα οικονομικά μεγέθη φαίνεται να πηγαίνουν καλά μετά από ένα χρόνο πανδημίας, αλλά φαίνεται πως δεν έχει αλλάξει η εργασιακή κατάσταση των εργαζομένων. Δεν είναι η πορεία προς τα εμπρός που θα θέλαμε».

ΜΑΝΟΛΗΣ ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ

«Ψάχνουν καλά παιδιά... και όχι τίτλους σπουδών»

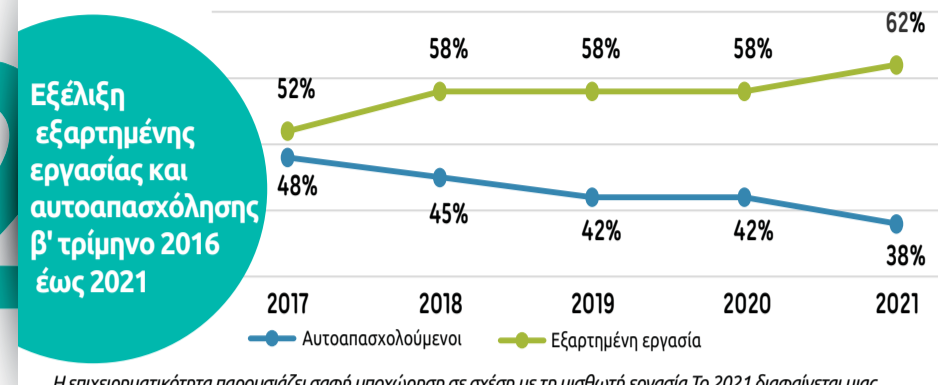
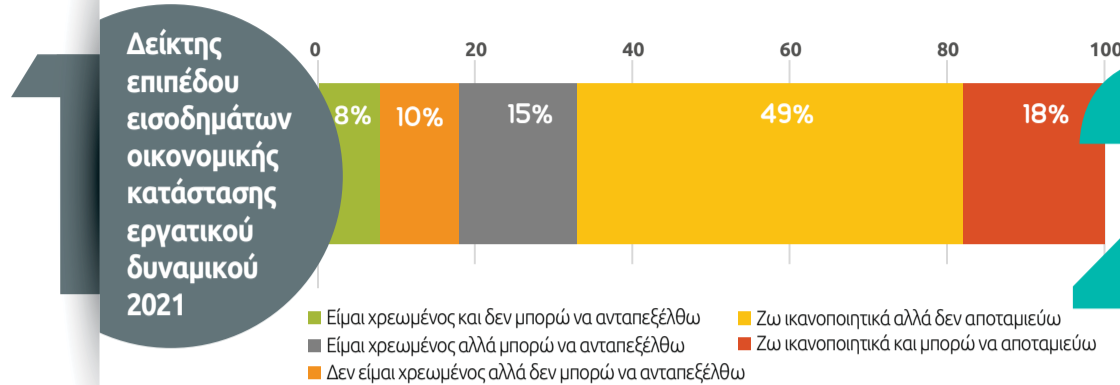
Αίσθηση προκάλεσαν οι δηλώσεις του κ. Μανόλη Σπυριδάκη, ο οποίος υποστήριξε δημόσια πως, στα πλαίσια μιας έρευνας, καταδείχθηκε πως οι εργοδότες αναζητούν καλά παιδιά, με την έννοια πως το εργατικό προσωπικό πρέπει να είναι πλήρως συμμορφωμένο με τις υποδείξεις τους, ενώ αδιαφορούν για προσόντα όπως τίτλους σπουδών.

«Οι εργοδότες δεν ενδιαφέρονται για το είδος της κατάρτισης, τους τίτλους σπουδών κ.τ.λ. των υποψήφιων εργαζομένων. Αυτό που λάβαμε ως απάντηση είναι πως ο εργαζόμενος πρέπει να είναι καλό παιδί. Είναι μια θλιβερή εξέλιξη. Μας δείχνει ότι, αντί να πηγαίνουμε δύο βήματα μπροστά, πηγαίνουμε 13 βήματα πίσω. Οι εργοδότες δεν ενδιαφέρονται για δεξιότητες, αλλά ενδιαφέρονται για πειθήνιο και πλήρως συμμορφούμενο προς τις υποδείξεις εργατικό δυναμικό. Στη συγκεκριμένη έρευνα που οργανώσαμε ρωτώντας εργοδότες για άτομα που έχουν αρκετά προσόντα, τι κάνουν με τα συγκεκριμένα άτομα, μας απάντησαν πως είτε "δεν τους δίνουμε σημασία" είτε "τους λέμε να περιορίσουν τα προσόντα τους για να τους προσλάβουμε". Αυτό σημαίνει "μειώστε τις απαιτήσεις σας". Έχουμε την εξής αντίφαση: Δε δημιουργούνται προϋποθέσεις σταδιοδρομίας ούτε εκπλήρωσης στόχων, αλλά έχουμε την εξώθηση σε κατάληψη θέσεων απασχόλησης που δεν είναι αρεστές για να βγει ένα

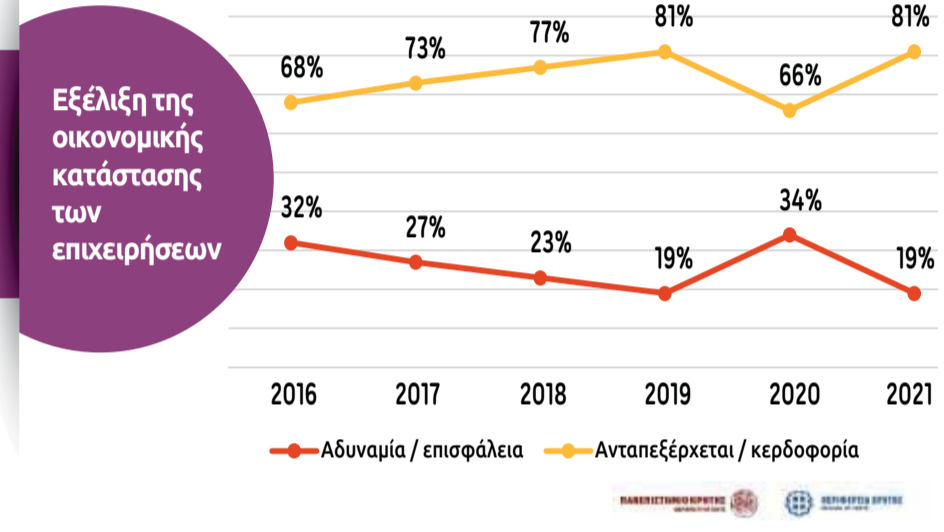
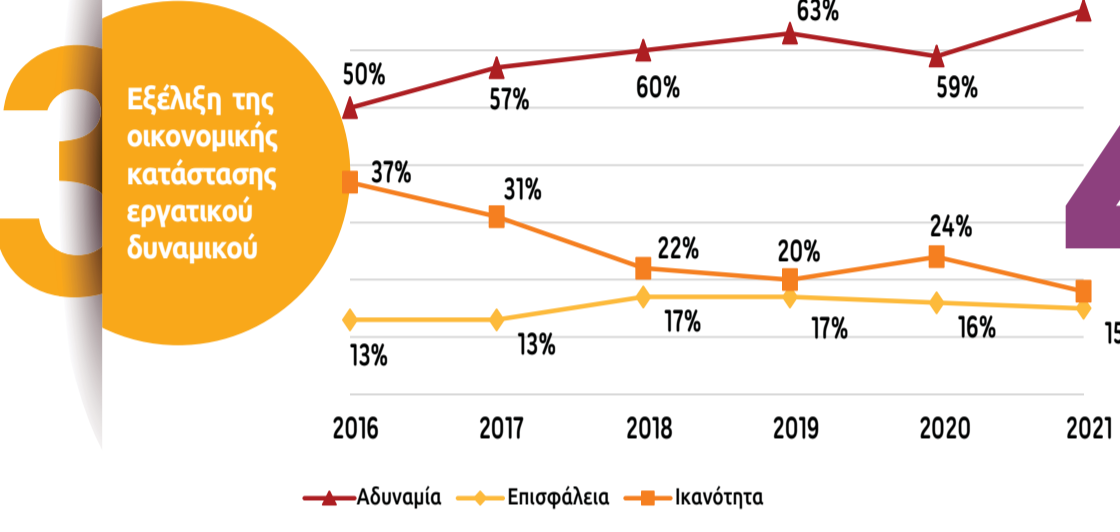
εισόδημα», τόνισε.

Ο κ. Σπυριδάκης, μεταξύ άλλων, έκανε λόγο και για το εργασιακό και μισθολογικό τοπίο που επικρατεί. Όπως είπε, οι μισθοί μας συγκρίνονται με μισθούς της Ανατολικής Ευρώπης, ενώ την ίδια στιγμή η πλειονότητα των εργαζομένων δεν προστατεύεται.

«Ο χρόνος εργασίας απαιτεί ρύθμιση. Έχουμε ωφάρια ανεξέλεγκτα και ακατάπαστα, τα οποία δεν πληρώνονται. Είναι σημαντικό ο χρόνος, γιατί δημιουργεί αναλόγως πυρηνικούς και δορυφορικούς εργαζομένους. Αυτό που συμβαίνει στην Ελλάδα και στην Ευρώπη είναι πως υπάρχει μια μειονότητα εργαζομένων που είναι καλά προστατευμένοι και η πλειονότητα των εργαζομένων δεν έχει σταθερή δουλειά ούτε σταθερή πληρωμή», ανέφερε, ενώ συνέχισε: «Τα τελευταία χρόνια, στην Ελλάδα, σε όλες τις κοινωνικές κατηγορίες αυτό που βιώνουμε είναι η μείωση των μισθών, που δεν είναι τυχαία. Είναι μνημονιακή υποχρέωση. Σχετίζεται με το βιοτικό επίπεδο, το οποίο συγκρίνεται με το μέσο βιοτικό επίπεδο της Ε.Ε. Οι δικοί μας μισθοί στην Ελλάδα συγκρίνονται με τα επίπεδα των μισθών της πρώην ανατολικοευρωπαϊκής περιοχής. Αντί να ανεβάσουμε, λοιπόν, τα μισθολογικά μας επίπεδα με σκοπό να συγκριθούμε με τα αντίστοιχα της Δύσης, συγκρινόμαστε με όρους ανατολικοευρωπαϊκούς», ανέφερε.

Η επιχειρηματικότητα παρουσιάζει σαφή υποχώρηση σε σχέση με τη μισθωτή εργασία. Το 2021 διαφαίνεται μια τάση συρρίκνωσης των μικρών/οικογενειακών επιχειρήσεων και μετατροπή αυτού του τύπου των επιχειρηματιών σε υπαλλήλους μεγαλύτερων επιχειρήσεων ή ανέργους.

Οικονομική δυσχέρεια

Υψηλό το ποσοστό όσων δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα

Είναι άξιο αναφοράς πως η πανδημία ως καταλύτης οικονομικών εξελίξεων επέδρασε ριζικά στην καθημερινότητα των ανθρώπων σε σημαντικό ποσοστό. «Παραμένει υψηλό το ποσοστό εκείνων που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν. Ωστόσο, έχει μειωθεί το ποσοστό εκείνων που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις βασικές τους ανάγκες από το 2020 στο 2021. Ένας στους 5 συμπολίτες δεν μπορεί πια να ανταπεξέλθει», ανέφερε ο κ. Παπαδάκης.

Από την πλευρά του, ο διδάσκων του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης Στυλιανός Τζαγκαράκης ανέφερε: «Υπάρχει ένα ποσοστό της τάξης του 18% που δυσκολεύεται να επιβιώσει. Πέραν της αποταμίευσης, δυσκολεύεται να ζήσει. Είναι μεγάλο ποσοστό εργαζομένων και σε αυτό υπάρχει ένα ποσοστό που έχει χρεωθεί. Το μήνυμα είναι πως επιβιώνει ένα μέρος του εργασιακού δυναμικού, αλλά δε ζει καλά».

Στην εκπομπή, μεταξύ άλλων, καταδείχθηκε πως η απασχόληση μετά την υγειονομική κρίση κρατιέται σε σταθερά επίπεδα. Ο κ. Παπαδάκης, συγκρίνοντας το διάγραμμα της Ελλάδας με εκείνο της Ευρώπης, ανέφερε πως «απέχουμε μεν πολύ από την Ευρώπη, ωστόσο η βελτίωση είναι μεγαλύτερη στους ρυθμούς της απασχόλησης στη χώρα μας σε σχέση με την Ευρώπη».

Πού οφείλεται όμως αυτό; «Στην επανεκκίνηση της οικονομίας», ήταν η απάντησή του. «Κρατήθηκε η οικονομία με κάποια επιδοματικά μέτρα. Επίσης, η χώρα μας συνδέεται με τον τουρισμό που συνολικά αφορά το 30-35% της οικονομικής δραστηριότητας και του ΑΕΠ. Η επανεκκίνηση ήταν θεματική και απομειώθηκε και η ανεργία».

Βελτιώθηκε, ως εκ τούτου, η κατάσταση της απασχόλησης. Αυτά είναι στοιχεία μέχρι και το 2021. Δεν έχουμε συμπεριλάβει, όμως, το 2022 που είναι μια χρονιά κρίσης, που είναι ενεργειακή ή μερικής απασχόλησης. Και υπάρχει ζήτημα πάνω σε αυτό. Η απασχόληση αυτή ενέχει το στοιχείο της επισφάλειας», τόνισε τέλος ο κ. Τζαγκαράκης.

Οικογενειακές επιχειρήσεις που στηρίζονται σε ένα πρόσωπο τείνουν να αφανίζονται και τα άτομα που απασχολούνται μεταπίπτουν σε καθεστώς μισθωτής εργασίας και ορισμένες φορές στην ανεργία.

